

Emne nr. 39.

HØGTIDSMAT VED FAMILIEFESTER.

A. Fødselen.

1. Var og er det skikk at nabokoner, slektninger (også fjerntboende) og venninner kom med mat til barselskonen? *Ja.*
2. Kom de enkeltvis eller i grupper?
3. Avtalte de innbyrdes hva de skulle ha med seg? *nei.*
4. På hvilken dag etter fødselen begynte de med besøkene? *Ande for 3-4 dager, sånn som vanlig.*
5. Hvor ofte skulle hver komme?
6. Hva slags mat skulle de gi? *Graut. Sottsuppe av saug, ris & kelpuppe f. x.*
7. Dersom det var skikk at hver enkelt burde sende flere ganger var det en bestemt regel om hva de skulle gi 1., 2. og 3. gangen?
8. I hva slags kar sendte konene barselsgrauten i Deres bygd (f.eks. amber, (blå?) porselensskål (med lokk), steintøyterrin, leirpotter, blikkpotter eller fat)?
9. Kalte de all mat for barselsgraut (sengemat)? *nei grauten.*
10. Var det alltid kona selv som gikk, eller kunne de sende *kona* større døtre eller tjenestefjerner?
11. Var det vanlig eller syntes folk det var usømmelig dersom mannen fulgte med? *nei det kunne nok, særlig helgeneset.*
12. Skulle sendingsfolket få traktering og hva slags? Var det *vanlig* f.eks. forskjell om den nyfødte var gutt eller pike? *nei.*
13. Hva kaltes slike små gjestebud (f.eks. sengematkomme, *visit* beiningskomme)?
14. Dersom sendingsfolk ikke fikk traktering, holdt da barselskonen et "konemåltid" etter hun var oppe igjen, som også ble kaldt "barsøl"?
15. Gikk en bare til gifte mødre med barselsgraut? *nei.*
16. Husker en hvordan og når skikken begynte å skifte, slik at en ikke lenger sendte graut, men f.eks. søtsuppe, kaker, konditorkaker, blomster)?

17. Hadde konene en liten gave til den nyfødte ved første sendingen og hva ga de? *Ja, kente - Forskjelligt.*
18. Hvordan er det nå? *Hvordan de gir med kake. Ellers en liten ting til kake eller frukt.*
19. Holdt en dåpskalas, og hvem var med? *Ja. Bus nærmeste.*
20. Het dåpsselskapet barsel? *Ja. 5. Til dåpen.*
21. Sendte gjestene sendinger, og var det en bestemt spiseseddel? *Nei.*
22. Skulle alle som var budne, sende likt, eller sendte hun mest som skulle holde barnet over dåpen?
23. Hvordan er det nå? *Yngre sending.*

B. Fødselsdag.

24. Ble fødselsdagen feiret a) for barn, b) for voksne i eldre tider? *Spist kake i bedene sammen.*
25. Holdes fødselsdag for voksne hvert år eller bare ved runde tall? *Ofta hvert år.*
26. Hvem ble eller blir bedt, og kom bare folk som var budne, eller også ubudne gjester, for å ønske tillykke med dagen? *Bege dele*
27. Er det skikk å gi gaver til fødselsdagen og er det bare budne gjester som gjør det? *Forskjellig.*
28. Skulle en ha noen spesiell rett til fødselsdagen i eldre tider? *Nei.*
29. Hvordan er det nå, skal det være sjokolade, kringle og bløtkake med lys på? *Nei ikke noe bestemt. Men svært ofte bløtkake.*

C. Konfirmasjon.

30. Hvordan ble konfirmasjon feiret i de eldste tider man kan huske eller har hørt om?
31. Holder de konfirmasjonsselskap nå og når kom det i bruk? *Ja. Ca: 1900*
32. Hvem pleier en å be til det. (bl.a. læreren og presten)? *Bus nærmeste.*
33. Sendte gjestene sendinger og gjør de det nå? *Nei.*
34. Er det skikk å gi gaver til konfirmasjonen og gir bare de som er budne til gjestebudet? *Alle budne gir og ofte andre.*

35. Har en bestemte retter eller kaker (som bakeren på stedet eller i nærmeste by anbefaler)? *Mi.*

D. Bryllup.

36. Husker en at det ble holdt forlovelsesgjestedud (festarøl, beseingsøl, bidleveitsla osv.)?

37. Hvordan var det i eldre tider, og hvordan er det nå? *Ja, det er det samme.*

38. Fortell hva De husker om maten ved flere dagers brylluper:

a) Hvor mange måltider vanket det i bryllupsgården,

b) Hvilke retter og i hvilken rekkefølge,

c) Var det noen rett som burde serveres ved hvert bryllup?

d) Hadde de fast program for 2. og 3. dag (f.eks. annendagsgraut, tredje dagen lag for hjelperne).

39. Hva husker folk om sendinger i eldre tider, hva og hvor meget skulle forskjellige gjester sende?

40. Skulle maten, f.eks. smøret, pyntes på en bestemt måte?

41. Hendte det at bemannen samlet inn kjøtt, når han ba til bryllups?

42. Hva kaltes sendingen hos Dem (f.eks. fønn, fodn, fonn, bening, nest osv.)?

43. Hvem bragte sendingen?

44. Var det en liten fest med traktering for dem som kom med sendingen og hva kaltes festen (f.eks. fønnkvelden)?

45. Sendte de allerede på fønnkvelden en liten smakebit med hjem igjen?

46. Hvem sto for maten og "heimatsending", og hva kalte en disse koner?

47. Blir det ennå holdt flere dagers bryllup, eller når sluttet en med det? *Ikke.*

48. Holder en nå bryllup på hotell? *Sjæmme som det er plass.*

49. Bruker forlovede å reise til en by for å la seg vie uten å holde bryllupslag? *Ja.*

50. Hvordan er det i siste tilfelle med bryllupsgaver? *Får nok noe til.*

51. Holder de fest på årsdagen til bryllupsdagen hvert år, eller bare ved runde tall? *Sjelden.*

E. Gravøl.

Det var bedelslag.

52. Hvem ble buden, og på hvilken måte bad en dem? *Bedemann.*

53. Hvor mange dager varte gravølet og hvor mange måltider *En dag* hørte til?

54. Hva slags måltider var det, og hvordan ble de servert (f.eks. ved langbord, ved småbord, eller servertes gjestene stående)?

55. Var det noen sort mat som ikke burde nyttas ved begravelsesmiddager?

56. Hadde hovedmåltidet et særskilt navn? *Middag.*

57. Hvor ble gravølet holdt dersom det var for liten plass i hjemmet? *2 fotel, sjesty. Skjult.*

58. Hadde gjestene sendingene med seg, eller ble de sendt dagen i forveien? *Felst sent i forveien, gjenget i bakt med.*

59. Skulle de forskjellige matvarer være pyntet eller pakket på en spesiell måte? *nei.*

60. Ble det holdt et lite kalas dersom sendingene ble sendt dagen før gravølet? *nei.*

61. Var det forskjell på maten ettersom den avdøde var gift eller ugift (f.eks. at det skulle etes graut, en slags bruragraut, dersom den avdøde var ugift)? *nei.*

62. Kan De fortelle noe om overgangsformer fra det gamle flere dagers gravøl og til mer beskjedne former? *(Spøst gammelt.)*

63. Hvordan var det med alkoholforbruket etter at en hadde sluttet med å brygge maltøl hjemme? *Blev vel kjøpt. Men mindre.*

64. Har en lagt merke til at hjemmebrygging og gammeldags sending holdt seg lenger ved gravøl enn ved andre gjestebud? *nei.*

65. Hvordan er bevertningen ved begravelser nå? *Middag & kaffe. (ofte)*

66. Nytter en alkohol nå? *Det er sjelden.*

67. Holder en begravelsesmiddag på hotell? *Spender.*

68. Når begynte de å be gjestene gjennom skriftlig innbydelse?

69. Når begynte en å avertere dødsfall i avisen? *30-40 år siden, 40-60 år siden.*

F. Nye fester.

70. 17.mai. Har det dannet seg noen tradisjon om hva en skulle ha til mat 17.mai? *nei*

71. Er det noen (mange) i Deres bygd som feirer morsdagen, og når begynte en med det? *Ikke annet enn at barna kommer heim.*

72. Er det noen som feirer farsdagen? *nei.*

73. Har en bestemte retter eller kaker til disse dagene? *nei.*

74. Er det bakeren på stedet som anbefaler særskilte kaker til disse dager, eller får en tilskyndelser fra annet hold (f.eks. bakere i nærmeste by, aviser, ukeblad, radio)?

75. Hvordan ble mors- og farsdagen kjent hos Dem?

Den gikk inn gjennom avisene.